

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE
ÎN EDUCAȚIE**

**EXAMENUL NAȚIONAL
PENTRU DEFINITIVARE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

**DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA RROMANI MATERNĂ,
LIMBA ROMÂNĂ ȘI LITERATURA PENTRU COPII,
METODICA DESFĂȘURĂRII ACTIVITĂȚILOR
INSTRUCTIV-EDUCATIVE ÎN CREȘĂ ÎN LIMBA
RROMANI MATERNĂ ȘI METODICA DESFĂȘURĂRII
ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE ÎN CREȘĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ**

**EDUCATOR-PUERICULTOR
(ÎN LIMBA RROMANI MATERNĂ)**

A. NOTA DE PREZENTARE

Studiile efectuate în ultima perioadă au evidențiat importanța educației timpurii în viața oricărei persoane, această perioadă fiind marcată de parcurgerea unor etape esențiale pentru succesul ulterior al copilului, atât în viața școlară, cât și în viața personală. Mai mult decât atât, unul dintre cei care au o intervenție crucială în această perioadă importantă a dezvoltării copilului este educatorul-puericultor, persoana calificată care se ocupă de creșterea, îngrijirea și educația timpurie a copilului mic. De altfel, este evident că, între mediul de dezvoltare al copilului și dezvoltarea intelectuală a acestuia, există o corelație semnificativă. Drept urmare, putem afirma că o educație timpurie de calitate urmărește dezvoltarea personală continuă, dezvoltarea emoțională, dezvoltarea creativității și dezvoltarea propriilor valori și a valorilor sociale, impactul experiențelor pozitive din copilăria timpurie fiind cel care contribuie la dezvoltarea viitorului adult.

Prezenta programă, aplicabilă *Examenului național de definitivare în învățământul preuniversitar*, pentru specializarea Educator-puericultor, în limba rromani maternă, se dorește a fi un răspuns la acest nou context. Aceasta ține cont de formarea pentru această profesie didactică, fiind elaborată în acord cu legislația în vigoare, iar concepția, principiile și criteriile care stau la baza propunerilor tematice sunt următoarele:

- a) statutul și competențele aferente carierei didactice;
- b) eficacitatea practică și socială, derulată de educatorul-puericultor în cadre instituționale, cum ar fi creșele, grădinițele, cluburile, centrele de zi sau centrele de recreere și joacă, precum și oferta de conținuturi asociată cu interesele de bază ale copilului mic;
- c) diversificarea competențelor dobândite de educatorul-puericultor în cadrul procesului de formare inițială, continuă și dezvoltare personală;
- d) dezvoltarea și inovarea metodologică, prin reflecție asupra teoriei și practicii educaționale de la nivel național, respectiv raportarea la tendințele și modificările survenite în documentele europene.

Prezenta programă pentru *Examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar*, specializarea Educator-puericultor, cuprinde următoarele:

- A. Nota de prezentare;
- B. Competențele profesionale ale educatorului-puericultor;
- C. Tematica pentru Limba și literatura rromani maternă;
- D. Tematica pentru Limba română și literatura pentru copii;
- E. Tematica pentru Metodica desfășurării activităților instructiv-educative în creșă în limba rromani maternă;
- F. Tematica pentru Metodica desfășurării activităților instructiv-educative în creșă în limba română.

B. COMPETENȚELE PROFESIONALE ALE EDUCATORULUI-PUERICULTOR

Proba scrisă din cadrul *Examenului național de definitivare în învățământul preuniversitar* evaluează o serie de competențe specifice educatorului-puericultor, pe care acesta urmează să le demonstreze în activitatea didactică, precum:

- analiza și abordarea flexibilă a curriculumului pentru educație timpurie, în vederea aplicării personalizate a acestuia în procesul de învățământ în creșă;
- construirea unor activități de învățare în concordanță cu competențele, valorile și atitudinile prevăzute în curriculumul pentru educație timpurie;
- alegerea și adecvarea principiilor și strategiilor didactice utilizate în cadrul activităților desfășurate în învățământul antepreșcolar, în vederea formării comportamentelor stabilite prin curriculumul pentru educație timpurie;
- adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale copiilor, prin individualizarea și diferențierea învățării;

- abordarea integrată a învățării în învățământul antepreșcolar, prin valorificarea corelațiilor intra- și interdisciplinare;
- aplicarea unor instrumente și metode diverse de evaluare, ale căror rezultate să fie analizate și interpretate în vederea optimizării acțiunii didactice;
- adecvarea activității de evaluare continuă la cerințele evaluărilor/examenelor naționale;
- examinarea critică a caracteristicilor diferitelor strategii didactice în vederea adaptării conceptelor și a resurselor utilizate la grupul de copii și la obiectivele învățării.

Structura probei scrise pentru Examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar, pentru specializarea Educator-puericultor (în limbile minorităților naționale):

- Limba și literatura rromani maternă – **scris**;
- Limba română și literatura pentru copii – **scris**;
- Metodica desfășurării activităților instructiv-educative în creșă în limba rromani maternă – **scris**;
- Metodica desfășurării activităților instructiv-educative în creșă în limba română – **scris**.

NOTĂ: - Portofoliul și proba practică se realizează în conformitate cu *Metodologia – cadru privind mobilitatea personalului didactic de predare din învățământul preuniversitar*, în vigoare.

C. TEMATICA PENTRU LIMBA ȘI LITERATURA RROMANI MATERNĂ

I. LIMBA RROMANI

a) Fonetica și fonologie

- ✓ Sistemul vocalic și consonantic al limbii rromani;
- ✓ Alfabetul oficial al limbii rromani.
- ✓ *Transformări (accidente, alterări) fonetice:* afereza, anaptixa/ epenteza, apocopa, asimilarea, asurzirea (afonizarea), contragerea, dobândirea atipică a aspirației, eliziunea, haplologia, metateza, paragoga, pierderea aspirației, proteza, sincopa ș.a.

b) Vocabular

- ✓ *Vocabularul fundamental și masa vocabularului.* Relații semantice între cuvinte (sinonime, antonime, omonime);
- ✓ *Modalități de îmbogățire a lexicului limbii rromani comune:* 1. mijloacele interne de îmbogățire (derivarea – cu sufixe și prefixe – și compunerea); 2. mijloacele externe de îmbogățire: împrumuturile).
- ✓ *Structura lexicală a limbii rromani comune.* Lexicul rrom: *indian, prebalcanic* (elemente afgane, persane, armenesti, osete, gruzine, kurde etc.), *balcanic* (elemente turcești, grecești, sud-slave/ bulgărești și sârbești/ românești), *neologic*. Elemente rome cu origine necunoscută în limba rromani comună.

c) Morfologie

- ✓ *Părțile de vorbire flexibile:* *articolul* (hotărât și nehotărât), *substantivul:* tipuri de substantive; *adjectivul:* tipuri de adjective; *pronumele:* tipuri de pronume; *numeral:* tipuri de numere; *verbul:* conjugarea verbului rrom (moduri, timpuri, persoane, număr);
- ✓ *Părți de vorbire parțial flexibile:* *adverbul;*
- ✓ *Părți de vorbire neflexibile:* *postpoziția, prepoziția, conjuncția.*

d) Sintaxă

- ✓ *Părțile de propoziție:* *subiectul, predicatul, atributul, complementul.*
- ✓ *Propoziția:* tipologia propozițiilor neîncadrate; tipologia propozițiilor încadrate în frază: subordonate necircumstanțiale; subordonate circumstanțiale.

II. LITERATURA RROMANI

a) Cultură și civilizație veche indiană

- ✓ Realitățile culturale și lingvistice din vechea Indie - locul de obârșie a proto-rromilor;

- ✓ Rromii și limba rromani în context indian;
- ✓ Originea poporului rrom – realitate și legendă.

b) *Folclor și antropologie rromă*

- ✓ *Nomadismul – Model cultural și strategie de supraviețuire:* Fond psihologic și practică socială. Perspective istorice asupra migrației. Nomadism și sedentarism. Semnificații de fond cutumiar. Migrația rromilor – fenomen contemporan;
- ✓ *Cultura materială a rromilor - Meșteșug și reprezentare:* Coordonate istorice și premise metodologice ale heteroidentificării. Prelucrarea metalelor. Prelucrarea lemnului. Meserii pierdute;
- ✓ *Identitate spirituală:* Tipologii și structuri conceptuale ale dinamicii înrudirii. Limbaje rituale premaritale și nupțiale. Rromanipen-ul și mistica purității. Nașterea, copilul și treptele inițiatice. Modele educaționale de referință. Familia – Model de auto-identificare;
- ✓ *Obiceiurile din ciclul familial sau riturile de trecere* (generalități, structuri magico-ritualice, cântecele): nașterea, nunta, moartea (bocetele); elemente de magie și astrologie; descântecele; Zestrea paremiologică (proverbe - zicători); ghicitori.
- ✓ *Determinări istorice ale identității rromilor din România: sclavia, Dezrobirea, perioada interbelică și începuturile mișcării rromilor, Holocaustul/O Samudaripen, rromii în perioada regimului socialist, rromii în prezent, perspective de viitor:* rromii ca cetățeni, grup social vulnerabil, minoritate națională, națiune non-teritorială.
- ✓ *Cultura materială a rromilor - meșteșug și reprezentare:* Coordonate istorice și premise metodologice ale heteroidentificării. Prelucrarea metalelor. Prelucrarea lemnului. Meserii pierdute: Prelucrarea osului. Prelucrarea pieilor de animale. *Între emblematic și stigmatizant:* Lăutăria. Magia.

c) *Literatura rromani pentru copii*

- ✓ *Poezia:* O rromano alfabêto – Jonel Kordovan, Te avelas man grastorro parno - Romka Demeter, O kermuso - Rostas Gyorgy, Dade, kin maqe grastorres! - Leksa Manus, I barvali tàmna – Jonel Kordovan, O gonorro duje lovença -Elena Nuică, Octavian Bonculescu, Phen tu manqe, êhavorro! - Leksa Manus, E êhona - Eslam Drudak, Mirri škòla – Jonel Kordovan, O Krăcùno, o phuro - Bățălan Costică, E kheresqe zivutre – Jonel Kordovan, So kerel o lav? - Rajko Djurić, O kurko – lini andar i rivista „Rromane êrxenörră”, Kolinda – Costică Bățălan, Mirri daj – Jonel Kordovan, E rroma – Jupiter Borcoi, Duj zàmbe – Margareta Jimba, Gabriela Moise, Mirri šukar familia – Jonel Kordovan, e ivendesqe šukarimata – Jonel Kordovan;
- ✓ *Proza:* O berš – Jonel Kordovan, I buzni thaj le trin buznorre - amboldipen Gheorghe Sarău, E mamăqi daj kaxni – Noemi Kordovan, I Katitzi - Katarina Taikon, I zor thaj i godi – Jupiter Borcoi, I tradicia thaj i edukăcia – Jonel Kordovan, O khandino êhavo - Jupiter Borcoi, Kon si o phuro Krećuno – Jonel Kordovan, O manus thaj pesqe duj êhaja - Gheorghe Sarău, O bašavno – Borcoi Jupiter, I maj gudli pherr – Jupiter Borcoi, I Cenušòtka – Nadia Gazsi, Le meripnaça and-e jakha – Valerică Stănescu, Le muleça p-o grast - Costică Bățălan, O cem o xasardo – Luminița Cioabă, O rrom, o phuro thaj le duj piră – purani paramici andar o Balkani, O xanzvalipen, Mariana Cozma, Gabriela Moise, O godăver êhavorro – Nicolae Pandelică, E ivesqo manus – Jonel Kordovan, O godăver êhavo – Noemi Kordovan.
- ✓ *Literatura rromani în context internațional: Literatura rromilor în fosta URSS și în statele apărute după destrămarea acesteia* (Rusia, Bielorusia, Ucraina, Moldova și Letonia). *Literatura rromilor în fosta Iugoslavie și în statele succesoare ei* (Macedonia, Serbia și Muntenegru, Bosnia - Herțegovina, Croația, Slovenia). *Literatura rromilor în: Bulgaria, România, Ungaria, Cehia și Slovacia, Polonia, Austria, Germania, Elveția, Italia, Franța, Spania, Marea Britanie, Suedia și Finlanda.* Experiența teatrelor rrome “Romen” (URSS), “Phralipen” și TKO (Macedonia, ulterior Germania).
- ✓ *Literatura rromani și despre rromii din România. Scriitori români care au scris despre rromi:* Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac, Mihail Sadoveanu, Ion Agârbiceanu, Zaharia Stancu, Mircea Eliade, Vasile Voiculescu, Eugen Barbu etc. *Scriitorii*

rromi și creația lor: Gh. Păun-Ialomiteanu, Luminița Mihai Cioabă, Alexandru Ruja-Gribussy, Irina Gabor-Zrinyi, Ștefan Fuli, Gelu Măgureanu, Mircea Lăcătuș, Delia Grigore, Valerică Stănescu etc.

BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ PENTRU LIMBA ȘI LITERATURA RROMANI MATERNĂ

I. Limba rromani

1. Sarău, Gh., *Curs practice de limba rromani*, Editura Sigma, București, 2008.
2. Sarău, Gh., *Lexicologie rromă*, Editura CREDIS, Universitatea București, 2003.
3. Sarău, Gh., *Limba rromani (Morfologie și sintaxă)*, Editura CREDIS, Universitatea București, 2002.
4. Sarău, Gh., *Stilistica limbii rromani în texte*, Editura CREDIS, Universitatea București, 2002.
5. Sarău, Gh., Cordovan, I., *Limba și literatura rromani, clasa a VIII-a*, București: Editura Sigma, 2023.
6. Sarău, Gh., *Struktüre rromane čhibăqe. Structuri ale limbii rromani*, București: Editura Universității din București, 2009.

II. Literatura romani

1. Grigore, D., *Curs de antropologie și folclor. Introducere în studiul elementelor de cultură tradițională ale identității rrome contemporane*, Editura CREDIS, Universitatea București, 2001.
2. Sandu, I., Căldăraru, M., *Istoria și tradițiile minorității rromani: manual pentru clasa a VII-a*, Editura Sigma, București, 2021.
3. Sandu, I., Căldăraru, M., *Istoria și tradițiile minorității rromani: manual pentru clasa a VI-a*, Editura Sigma, București, 2023.
4. Sarău, Gh., Cordovan, I., *Comunicare în limba rromani maternă, clasa I*, București: Editura Sigma, 2020.
5. Sarău, Gh., Cordovan, I., *Comunicare în limba rromani maternă, clasa a II-a*, București: Editura Sigma, 2022.
6. Cordovan, I., Sarău, Gh., Cordovan, N., *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a III-a*, București: Editura Sigma, 2020.
7. Sarău, Gh., Cordovan, I., *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a IV-a*, București: Editura Sigma, 2022.
8. Sarău, Gh., Cordovan, I., *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a V-a*, București: Editura Sigma, 2022.
9. Sarău, Gh., Cordovan, I., Cordovan, N., *Limba și literatura rromani, clasa a VI-a*, București: Editura Sigma, 2022.
10. Sarău, Gh., Cordovan, I., Căldăraru, M., *Limba și literatura rromani, clasa a VII-a*, București: Editura Sigma, 2021.
11. Sarău, Gh., Cordovan, I., *Limba și literatura rromani, clasa a VIII-a*, București: Editura Sigma, 2023.

D. TEMATICA PENTRU LIMBA ROMÂNĂ ȘI LITERATURA PENTRU COPII

LIMBA ROMÂNĂ

• Fonetică și vocabular

- Nivelul fonetic. Pronunțarea corectă a cuvintelor.
- Vocale. Semivocale. Consoane. Diftong. Triftong. Hiat.
- Despărțirea cuvintelor în silabe.
- Omografe, omofone. Accentul.
- Derivarea. Cuvântul de bază. Rădăcină. Sufixe diminutive și augmentative.

- Arhaisme. Regionalisme. Neologisme. Împrumuturile (din/în limba română în/din limba maternă; alte împrumuturi).
- Paronimele frecvente. Pleonasmul.
- **Părți de vorbire – părți de propoziție (funcții sintactice)**
 - Exprimarea unei acțiuni, stări și existențe Verbul în propoziție.
 - Exprimarea obiectului direct, indirect și a circumstanțelor (prepoziția, locuțiunea prepozițională). Substantivul în propoziție.
 - Exprimarea însușirilor. Adjectivul în propoziție. Forme ale superlativului.
 - Pronumele în propoziție.
 - Numeralul. Exprimarea cantității și a ordinii.
 - Adverbul în propoziție.
 - Interjecția. Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură.
- **Propoziția**
 - Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare (conjunția și prepoziția).
 - Propoziția principală/propoziția secundară.
- **Fraza**
 - Propoziția regentă/elementul regent.

LITERATURA PENTRU COPII

- Literatură pentru copii. Definiții. Caracteristici.
- Principalele genuri și specii literare accesibile copiilor mici/antepreșcolarilor.
- **Creația populară**
 - Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători).
 - Colinde, proverbe, zicători, ghicitori.
 - Basme populare culese și prelucrate de Petre Ispirescu: *Greuceanu*, *Prâslea cel Voinic* și *merele de aur*.
- **Creația cultă**
 - a. Genul liric**
 - Poeziile copilăriei (Ana Blandiana, *Întâmplări din grădina mea*; Passionaria Stoicescu, *Jocuri-poezii despre ce poți fi*).
 - Poezia despre natură și viețuitoare (Mihai Eminescu, *Somnoroase păsărele*; Elena Farago, *Cățelușul șchiop*).
 - b. Genul epic**
 - **în versuri:**
 - fabula (Alec Donici, *Musca la arat*; Jean de La Fontaine, *Greierele și furnica*);
 - balada (George Topîrceanu, *Balada unui greier mic*).
 - **în proză:**
 - schița (I.L. Caragiale, *D-I Goe, Vizită*);
 - povestirea (Emil Gârleanu, *Fricosul*; Mihail Sadoveanu, *Dumbrava minunată*);
 - legenda (Călin Gruia, *Povestea florii-soarelui*);
 - basmul cult (Barbu Ștefănescu-Delavrancea, *Palatul de cleștar*; Ioan Slavici, *Zâna zorilor*; Hans Christian Andersen, *Rățușca cea urâtă*).
 - c. Teatrul pentru copii**
 - Conținuturi: *Înșir' te mărgărite* de V. Eftimiu, *Viața ca o poveste* de Sînziana Popescu (vol. *Teatru pentru prichindei: mari, mici și mititei*).

Notă:

Componenta *Limba și literatura pentru copii*, din structura probei de concurs, va fi dimensionată pe două module:

- aplicarea elementelor de limbă română pe un text la prima vedere, care poate fi selectat atât din opera scriitorilor studiați, cât și din cea a altor autori;
- redactarea unui eseu structurat sau a unui eseu argumentativ, pe baza unui text aparținând genurilor sau speciilor literare prevăzute în prezenta programă de examen, cu evidențierea

unei valori (educative, formative și culturale) existente în textele literare prevăzute în prezenta programă de examen, prin referire la conținuturile sau la personajele acestora.

BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ PENTRU LIMBA ROMÂNĂ ȘI LITERATURA PENTRU COPII

Bibliografie orientativă - Limba română

- *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.
- Gheorghe, M., *Limba română. Probleme teoretice și aplicații*, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2009.
- Golopenția S., *Acțiune, interacțiune, identitate, studii de pragmatică lingvistică*, Editura Academiei Române (cap. Româna globală), București, 2017.
- Pană-Dindelegan, G. (coord.), *Gramatica limbii române pentru gimnaziu*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2019.
- <https://www.eursc.eu/Syllabuses/2015-01-D-45-ro-2.pdf>.
- <https://www.observatoireplurilinguisme.eu/ro/>.

Bibliografie orientativă - Literatura pentru copii

- Balazs, L., *Folclor. Noțiuni generale de folclor și poetică populară*, Editura Scientia, Cluj-Napoca, 2003.
- Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Semne, București, 2003.
- Ciopraga, C., *Personalitatea literaturii române*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Institutul European, Iași, 1997.
- Norel, M., *Literatură română și literatură pentru copii*, (<https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-transilvania-din-brasov/english-literature/note-de-curs/literatura-romana-pt-copii-m-norel/4986179/>), 2012.
- *** *Limba Română*, revistă de știință și cultură, Chișinău (www.limbaromana.md).
- *** Curriculum pentru educația timpurie (în vigoare).
- www.enciclopediavirtuala.ro.
- <http://ro.literaryframework.eu/>.
- www.romanianvoice.com/poezii/.
- www.cartiaudio.eu.
- www.biblior.net.
- *** www.subiecte.edu.ro

E. TEMATICA PENTRU METODICA DESFĂȘURĂRII ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE ÎN CREȘĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ MATERNĂ

- **Kurikulumo vaś e čhavorrenqi anglutni edukàcia**
 - Khelipnasqe vi siklăripnasqe aktivitete vaś e čhavorre kaj si maj tikne sar 3 berśa (svakodivesutne aktivitete/ rutine vi tranzicie, tematikane aktivitete, khelimata vi aktivitete kamle vi alosarde e čhavorrenθar)
- **O didaktikano projektisaripen – e dokumenturenqo keripen vaś o didaktikano projektisaripen**
 - Kalendaristikani planifikàcia vaś jekh kurko, projekto vaś i didaktikani aktiviteta (tema, res, obijektivură, didaktikane evenimentură)
- **O organizisaripen thaj o lačharipen e edukacionalone thanesqo thaj o ròlo e centrenqo vaś e čhavorrenqo intereso:**
 - i psiho-relacionàlo ambiànca

- e grupaqe organizaciaqe modalitètură
- sar lacharas e grupaqo than
- khelipnasqe vi siklăripnasqe aktivitète e grupaqa
- **O organizisaripen vi o keripen e khelipnasqe vi siklăripnasqe aktivitète and-i chavorrenqi anglutni edukàcia**
 - khelimata vi aktivitète kamle vi alosarde e chavorrenthar
 - svakodivesutne aktivitète/ rutine vi tranzicie
 - tematikane aktivitète (kreaciaqe vi komunikaciaqe aktivitète, prinzaripnasqe aktivitète, muzikaqe și zalipnasqe aktivitète, artistikane vi praktikane aktivitète, aktivitète kerde avri, o khelipen)
 - avriškolutne aktivitète
- **I evaluàcia and-i chavorrenqi anglutni edukàcia**
 - E evaluaciaqe fũnkcie (konstatativo, prediktivo, diagnòstiko)
 - E evaluaciaqe fòrme (i anglutni evaluàcia, i formativo evaluàcia, i sumativo evaluàcia)
 - Tradicionàlo vi modèrno evaluaciaqe metòde vi instrumèntură (i analiza e produsenqo kerde e chavorrenqo, i sistemàtiko observàvia, o vakăripen kaj si les evaluaciaqi res, e chavorrenqo portofòlivo, Fundamèntalo repèrură and-o siklăripen vi and-o barăripen le chavorrenqo kaθar o bijandipen zi k-o 7 berša, fiše vaš o sikavipen le progresosqo savo kerel les o chavorro anglal te zal k-i xurdelin/ baròrri, e observaciaqo lilorro/ štartorro etc.)

BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ PENTRU METODICA DESFĂȘURĂRII ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE ÎN CREȘĂ ÎN LIMBA RRROMANI MATERNĂ

- Bocoș, M., Jucan, D., *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculum-ului*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- Botiș, A., Mihalca, L., *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până la 7 ani*, Editura Alpha MDN, UNICEF, Buzău, 2007.
- Breben, S., Gongea, E., Mitulescu, V., *Învățarea bazată pe proiecte*, Editura Arves, Craiova, 2009.
- Catalano, H., Albulescu, I., *Didactica jocului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2019.
- Chiș, V., *Pedagogia contemporană - Pedagogia pentru competențe*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005.
- Ciolan, L., *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- Cristea, S., *Studii de pedagogie generală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2009.
- Cucos, C., *Pedagogie generală*, Editura Polirom, Iași, 2000.
- Dumitrana, M., *Evaluarea limbajului. Probe de screening educațional*, Editura V & I Integral, București, 2009.
- Dumitrana, M., *Introducere în pedagogie*, Editura Reprograph, Craiova, 2004.
- Farca, S., *Cum întâmpinăm copilul ca părinți, bunici, medici și educatori*, Editura Trei, București, 2010.
- Manolescu, M., *Teoria si metodologia evaluării*, Editura Universitară, București, 2010.
- Marin, T., *Teoriile învățării și didactica în schimbare văzute din perspectivă constructivistă*, Editura V & I Integral, București, 2009.
- Neacșu, I., *Instruire și învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999.
- Norel, M., Bota, O. A., *Didactica domeniului experiențial limbă și comunicare*, Asociația de Științe Cognitive din România, Cluj-Napoca, 2013.

- Păun, E., Potolea, D. (coord.), *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative*, Editura Polirom, Iași, 2002.
- Ștefan, M., *Lexicon pedagogic*, Editura Aramis, București, 2006.
- Vrăsmaș, A. E., *Consilierea și educația părinților*, Editura Aramis, București, 2002.
- Vrâncanu M. (coord.), *Educația și Dezvoltarea Timpurie a Copilului. Ghidul educatorului*, UNESCO-UNICEF. Editat cu concursul CNETIF, Chișinău, 2005.
- ****Curriculum pentru educația timpurie* (în vigoare).
- ****Educația – spre un pact pentru un oraș care educă* – document realizat de Biroul Educativ, Centrul Internațional „Loris Malaguzzi”, UR Ministerul Educației, al Universităților și al Cercetării, Oficiul Școlar Regional din Emilia Romagna - traducere Sânziana Sterghiu (în suportul de curs elaborat în cadrul Proiectului *Dezvoltarea resurselor umane în învățământul preșcolar* POSDRU ID 61130).

F. TEMATICA PENTRU METODICA DESFĂȘURĂRII ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE ÎN CREȘĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ

- **Curriculumul pentru educație timpurie**
 - structura curriculumului pentru educația timpurie; principii și valori fundamentale
 - concepte de bază ale programei pentru educația timpurie (domenii de dezvoltare, dimensiuni ale dezvoltării, comportamente observabile, teme anuale de studiu)
 - planul de învățământ – importanță și organizare
 - metodologia de aplicare a planului de învățământ - elemente de bază:
 - programul zilnic de activitate
 - jocuri și activități liber-alese, rutine și tranziții, activități tematice și activitățile de dezvoltare a înclinațiilor personale/predispozițiilor/aptitudinilor din perioada după-amiezii, activitățile extrașcolare)
- **Proiectarea activităților ludice și de învățare**
 - elaborarea documentelor de proiectare didactică: planificare calendaristică, planificare săptămânală, proiect de activitate didactică (temă, scop, obiective, evenimente didactice)
- **Managementul activităților ludice și de învățare. Organizare și realizare**
 - jocul - principala formă de organizare a procesului de învățământ în creșă; Clasificarea jocurilor; Funcțiile jocului. Valențe formative/educative ale jocului
 - organizarea spațiului/mediului educațional (intern și extern, fizic și social); cerințe psihopedagogice și ergonomice
 - combinații între diferite strategii didactice, în viziune sistemică
 - metode, tehnici și procedee folosite în cadrul diferitelor tipuri de activități de învățare
 - modalități de optimizare a situațiilor/contextelor de învățare prin intermediul mijloacelor didactice și a materialului didactic
 - diferențiere și individualizare în procesul de învățământ desfășurat în creșă. Adaptare curriculară
 - tipuri de activități tematice (activități de creație și comunicare, activități de cunoaștere, activități de muzică și mișcare, activități artistice și de îndemânare, activități în aer liber, jocul) și mijloace de realizare (povestirea, lectura educatoarei, jocul didactic, memorizarea, lectura după imagini, observarea, jocul de construcție, jocul de rol, jocul de mișcare, jocul muzical, modelaj, desen, pictură etc.)
 - variante de organizare și de realizare a rutinelor și a tranzițiilor
 - variante de organizare și de realizare a jocurilor și activităților liber-alese
 - parteneriatul educațional. Relația unitate de învățământ – familie. Aspecte specifice ale comunicării cu părinții (contexte de comunicare, modalități de comunicare, etape, atribuții, drepturi)

- **Evaluarea în educația timpurie**

- conceptul de evaluare: definire și analiză
- forme ale evaluării specifice învățământului antepreșcolar
- funcțiile evaluării
- metode și instrumente de evaluare a rezultatelor și a progreselor în învățare ale copilului antepreșcolar. Fișa de apreciere a progresului copilului înainte de intrarea în grădiniță – structură și modalitatea de completare; rolul acestora
- interpretarea și valorificarea rezultatelor evaluării în învățământul antepreșcolar

**BIBLIOGRAFIE ORIENTATIVĂ PENTRU METODICA DESFĂȘURĂRII
ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE DIN CREȘĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ**

- Bocoș M., Preda V., Brănișteanu R., Clapou C., *Tradiții și valori – Ghid practic de opționale integrate*, Editura Delta Cart Educațional, Pitești, 2013.
- Brănișteanu, R., Chira, E., Florescu, D., Preda, V., *Ghid practic pentru Educația Timpurie Antepreșcolară*, Editura Trend, Pitești, 2023.
- Catalano, H., Albulescu, I., *Didactica jocurilor*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2019.
- Catalano, H., Albulescu, I., (coord.), *Educația timpurie antepreșcolară. Ghidul cadrului didactic*, Didactica Publishing House, București, 2023.
- Catalano, H., Albulescu, I., *Pedagogia jocului și a activităților ludice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2018.
- Ciolan, L., *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- Dumitrana, M., *Învățarea bazată pe cooperare*, Editura V & I Integral, București, 2008.
- Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L.-L., *Educația timpurie: ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009.
- Glava, A., Tătaru, L., Chiș, O., *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*, Editura Diamant, Pitești, 2014.
- Golu, Fl., *Joc și învățare la copilul preșcolar. Ghid pentru educatori, părinți și psihologi*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2009.
- Gongea, E., Ruiu, G., Breben, S., *Activități bazate pe inteligențe multiple*, Editura Reprograph, Craiova, 2002.
- Ionescu, M. (coord.), *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, Editura Vanemonde, București, 2010.
- Manolescu, M., *Teoria și metodologia evaluării*, Editura Universitară, București, 2010.
- Mitu, F., *Metodica activităților de educare a limbajului*, Editura Pro Humanitas, București, 2000.
- Niculescu, R., M., *Curriculum între continuitate și provocare*, Editura MEDIA, Sibiu, 2010.
- Norel, M., Bota, O., A., *Didactica domeniului experiențial limbă și comunicare*, Asociația de Științe Cognitive din România, Cluj-Napoca, 2013.
- Preda, V., *Copilul și grădinița. Urgența 2000: pariul limbajului și al comunicării*, Editura Compania, București, 1999.
- Preda, V., Breben, S., Gongea, E., Mitrulescu, V., *Învățarea bazată pe proiecte. Auxiliar didactic pentru aplicarea noului curriculum*, Editura Arves, Craiova, 2009.
- Vrăsmaș, A. E., *Consilierea și educația părinților*, Editura Aramis, București, 2002.
- Vrăsmaș, E., *Educația timpurie*, Editura Arlequin, București, 2014.
- Vrâncănu M. (coord.), *Educația și Dezvoltarea Timpurie a Copilului. Ghidul educatorului. UNESCO-UNICEF. Editat cu concursul CNETIF, Chișinău, 2005.*
- *** *Curriculum pentru educația timpurie* (în vigoare).

- ****Educația – spre un pact pentru un oraș care educă* – document realizat de Biroul Educativ, Centrul Internațional Loris Malaguzzi, USR Ministerul Educației, al Universităților și al Cercetării, Oficiul Școlar Regional din Emilia Romagna - traducere Sânziana Sterghiu (în suportul de curs elaborat în cadrul Proiectului *Dezvoltarea resurselor umane în învățământul preșcolar*, POSDRU ID 61130).
- ****Barcelona Objectives. The development of childcare facilities for young children in Europe with a view to sustainable and inclusive growth*, European Commission, 2013.
- ***Metoda proiectelor la vârstele timpurii, Editura Miniped, București, 2002/2005/2016.
- ****Ghid de bune practici pentru educația timpurie a copiilor între 3-6/7 ani*, 2008.
- www.subiecte.edu.ro